

Rektor Lödrups tale ved avslutningsfesten på Bergs skole i juni år 1941.

Kjære allesammen, kolleger og elever !

Vi har gjennomlevet et vanskelig år. I mange henseender har det vært svært å arbeide for oss. Det har vært påkjenninger både med hensyn til de ytre vilkår som vi har arbeidet under, og det har også vært påkjenninger av annen art som har virket slik at det har tatt på våre krefter å kunne føre arbeidet igjennom. Når det likevel er lykket oss å komme igjennom det, skyldes det i første rekke det velsignede humør som hører unge mennesker til, og det har nok også smittet på oss eldre. Jeg har inntrykk av at det i klassene har vært en luftning, ett Herrens vær, som har løftet oss opp fra det grå, opp til høiere sjærer.

Vi har også arbeidet under lykkeligere forhold. Der har vært en enestående lojlitet og en seig utholdenhet fra alle kanter og det har også ført til gode resultater i dette arbeidsår. For dette har jeg å takke dere. Da der mot vanlig ikke er noen høiere autoritet tilstede, tillater jeg meg å bringer hver av dere, lærere og elever, en takk fra den høieste autoritet for det arbeide som er gjort og for den ånd som det er utført i.

Dette arbeide har ikke vært betydningsløst. Det har vært, og det vil også vise sig fremover i tiden at det arbeid som her er gjort, vil bli til gagn for vårt land og til ære for hver enkelt av dere.

Det er sagt at årets studenter skulde være mindre rustet enn tidligere års fordi vi har arbeidet under noe vanskelige forhold. Det er nu så- ifjor gikk det noen måneder istykker for oss, men jeg tror nok jeg kan si at vi har tatt igjen det. Og det er ikke heller den kunskapsmessige side som her kommer i første rekke. Men jeg tror jeg tør våge å si at i Norge har aldri ett studentkull gått bedre rustet til sitt arbeide enn 1941 års studenter. Trass i alt er dere bedre rustet, dere har fått noe som de andre årganger ikke har fått, og som dere muligens heller aldri vilde ha oppnådd hvis dere ikke hadde gjennomlevet denne tid. Dere har fått inntrykk, levende, gode inntrykk fra gode mennesker, dere har fått se det vakreste i den menneskelige natur, og dere har fått se det slettteste i den menneskelige natur. Begge deler har dere fått erfare. Det er erfaringen, menneskekunnskapen, som dere har fått. Det er årets utvikling fremfor de andre, og deres efterslekt vil misunne dere at dere har levet i denne tid.

1814 og 1905 var også merkeår hvor det røynt for vårt folk. De begynte med smertens dager, men de endte i den store jubels tegn. Slik også med oss, dette år er begynt med smerte, men det kommer til å ende i en stor glede. Om de menn, de mennesker, som var med i 1814 og 1905, blev det alltid sagt: Det var en god tid, det var en lykkelig tid, de mennesker var da med på å bygge noe opp, de fikk gjort noe - hvad har det vært siden? - Ingenting. Det kommer til å blekne i historien mot de oppgaver som er tildelt dere.

Også arbeider vi fremover mot den store samfølelse, den store enhetsfølelse, den som vi har sett enkelte ganger i vår historie, og som vi engang vil komme til å oppleve, da alt det som er smått faller. - Se nu på oss her ! Vi var en liten flokk av lærere og en litt større av elever, - meget stor forøvrig. Hvad er vi nu ? Vi er smeltet sammen til ett, det er en familie. Det er ikke lærere og elever, vi er en familie med familiens felles glæder og sorger. Og det er fra disse små samfund likesom vårt her at det arbeider sig frem det som blir den store sammenslutning, den store enhet, folket, hele folkefamilien samlet til handling, - ikke ord.

Deres husker allesammen Wergelands berømte dikt der han skildrer snestormen på Tiveden julekvelden. Der heter det : " I sådant vær, da får du bønner Gud." Det er de samme naturkrefter på en annen måte som er sluppet løs, naturkrefter uten hindring, utemmet. De har skapt et herrens uvær over våre hoder. Jeg vil tillate mig å forme det slik : " I sådant vær da får Du mennesker, Gud, - Efter din personlighets vilje i sådant vær utkrystalliseres den menneskelige personlighet, samspillet mellem de menneskelige krefter utdypes, viljen skjerpes, følelsen utvides. Nei, studenter, dere går ikke dårligere rustet enn andre til deres gjerning. Dere har fått et kall, dere er dannet og utdannet for Norge! Det er Norge som trenger dere, deres arbeide

frøfor andre menneskers. Dere har fått det mest ærefulle hverv, i akademisk ånd og kraft å lede vårt folk. Dikteren synger: "Hvad Norge var, det skal det engang worde o.s.v." Hvor lett er det., det er allerede gjort. Men deres kall, deres opgaver, det er å gjøre Norge så stort, så sterkt, så fritt som det aldri har vært. Og legg merke til: Det er ikke fra assur men fra Jerusalem at verdensomveltningen og idealene er tegnet. Og dette vårt folks kultur skal reise sig i fridom og i kraft for å bringe nytt blod og ny ånd til syke folk. "Norönafolket det vil fare, det vil bringe kraft til andre." Det er vår hellige omsorg. Vi, er det utkårede kulturfolk. Hvilket folk har med 3 millioner mennesker utført det åndsarbeide, materielt og på alle andre felter som vi har gjort? Jeg sier ikke dette for å skryte av vårt folk. Jeg vilde ikke ha gjort det før, men idag har jeg rett til å gjøre det. Hvis noen trækker på oss og gir oss mindreverdighetskomplekset, da sier jeg: Det er ikke sant. Ingen har gjort det arbeide vi har gjort. Ta tre millioner andre mennesker og sett dem inn her, de har ikke kunnet evne å gjøre hvad vi har gjort her hjemme. Derfor skal vi gå ut ikke med noen mindreverdighetsfølelse, men med vår personlighet fylt av den sterkeste kjerlighet, av den veldigste respekt for det arbeide som tidligere er gjort her i dette land.- Og dere har fått kallet, dere skal føre dette videre, langt videre, langt høiere enn vi har kunnet gjøre.

Det har vært forstemmende å høre og se at vi har vært så små herhjemme, at vi har gått omkring og sett på hverandre og snakket om at den eller hin lider av det være sig tysk eller engelsk syke. Jeg må rent ut si at jeg synes det er et dumt ord. Jeg vet ikke hvor det skriver sig fra, men det er tosket. Men hvis vi skal bli i billedet- tanken er jo ganske klar, vi vet jo hvad der ligger bak, så vil jeg si at der finnes ikke en eneste lærer, her finnes ikke en eneste elev som ikke lider av den eneste sygdom som det kan være tale om her, nemlig den norske syken, og den er gudsjelov uhelbredelig.

Men vi har snakket om hvad vi har gjort- La oss nu også være så besjedne at vi går litt i oss selv, og foretar en selvgranskning, for det er helt nødvendig hvis vi skal kunne gjøre noe fruktbringende arbeide videre. Det har jo vært forskjellige ting som ikke har vært så bra herhjemme, det må en jo si, og det får vi da ta inn over oss noen hver. Det er noe som har irtert mig, og det vil jeg ta med. Det er en ånd- en ny ånd som jeg ikke kjendte i mine studenterdager. Nu må dere ikke tro at jeg står her som et gammelt menneske for å prate om alle gamle bestefedre, om at i gamle dager o.s.v. Det er ikke det at jeg ikke fullt ut ser at dere har så mange utmerkede fortreffelige sider og egenskaper som vi manglet. Men det er ett som er ganske grunnleggende, som dere ikke har, som er blitt borte, og som er farlig at det er blitt borte. Jeg kan ikke huske at jeg i mitt studenterkull hørte en eneste en si: Jeg vil studere det, eller jeg vil gå den vei, for der tjener man mest penger. Det er en motbydelig ånd, bunnet i den krasseste matrealisme, og den har gjennemsyret hele samfundet, slik at vi kan bruke det gamle, forlatte uttrykk: "Skitt i Norge, leve Tøten!" - Det vil si det samme som: Bare jeg får mitt, er jeg likeglad med ditt, skun til dig fra stat og kommune så meget du kan få, - lev godt, ha det godt! Nei, det er ikke det det kommer an på. Det kommer ikke an på å ha det så godt, men det kommer an på å være god, og være god i det samfund man tjener, og mot det land man er satt inn i. Dere må vekk fra denne ånd der. Når et menneske berørte noe slikt, kalte vi ham i våre dager for en filister. Den akademiske ånd krever noe annet. Den sier: Prøv dine evner, hvor tror du at du best passer? Hvorved kan jeg gagne det hele? Det kommer ikke an på om jeg får 600 kr. der eller 800 kr. der. Det hele samfund er optatt av det, og det er den ånd det er gått fallitt på. Og den er kommet temmelig langt op i de akademiske kretsene hvor den skulde være fjern. Hvis dere kan fjerne den ånd, så gjør dere fedrelandet den aller største tjeneste.

Men jeg venner mig til dere studenter som i 7 år har besøkt denne skole og nu går ut herfra, og da vil jeg slutte med de ordene: Gå ut til dåd, til handling, til handlekraftig gjerning for vårt folk! Tjen det trofast, kjærlig, lydig. Vårt folk, det er alle mennesker. Tjen dem fra den høieste til den laveste, - i en students ånd, i en akademisk klarhet og sikkerhet. Og herskarenes Gud, han som fører hærerne på jorden, han vil ikke la vårt lille kulturland gå til grunne. Men han fører jordens hærer slik at re

sultatet vil bli at det som er levende av kultur og verdier for slekten fremover, det vil bestå. Og i det håp og den sikre tro at Norge sterkere enn noensinde vil leve sitt liv, vil jeg slutte disse ord med ønske om alt godt for hver enkelt av dere.

LEVE VAART FÆDRELAND. ALT FOR DET!

Tyskernes mangel på metall.

Det innhentes i disse dager opplysninger om antall kirkeklokker i hver eneste kirke i landet, deres vekt og hvilket metall de er laget av. Ingen er vel i tvil om hvad de i tilfelle skal brukes til. Og i dette arbeide har tyskerne hjelp av folk som kaller sig nordmenn!

Biskopene Stören og Maroni

samt 5 av landets prester som var avskjediget av Kirkedepartementet igjen innsatt i sine embeder. Det skjedde vistnok efter ordre fra de tyske myndigheter. Grunnen til at avskjedigelsen blev trukket tilbake, vites ikke.

Mer av de dødsdømte efter krigsrettene i Bergen er nu "benådet" til flere ård tukthus og er i disse dager sendt til Tyskland. Der var gitt beskjed til familiene at forflytning ikke vilde finne sted før disse var gjort bekjent med det, men selv langt ut på dagen efter at avreisen hadde funnet sted, var der ikke gitt beskjed. Noen av de dødsdømte klarte å flykte fra "Ulven" og der var stor eftersökning i den anledning. Det er ikke konstatert hvorvidt man fikk fatt på de undslupne, men det er jo å håpe at flukten lykkedes. De övrige fanger på Ulven fikk efter flukten en skrekkelig behandling. Noen skulde vel raseriet gå ut over.

Optöiene i Frognerparken 4 Juli.

I forbindelse med tummultene i Frognerparken 4 juli; nevnes en ung Oslodame, hvis urædde opptreden vakte folks beundring. Da en "civil" hirdmann vilde fjerne blomstene fra Lincoln-monumentet, som folk hadde bekranset, var den unge dame over ham som en tiger og greide å hindre at han fjernet blomstene. Dette var förövrig signalet til at de volsomme tummulter opstod, slik at politi og hird blev tilkalt. Og værre slagsmål blev det da hirden ankom. En hirdmann slo til en liten gutt og slo en voksen mann igaften. Den unge damen fra tidligere, grep inn igjen. Hun ga hirdmannen en smelende örefik og ropte "sadist" så det ljomet. Hirdmannen våget ikke å slå igjen, dertil var publikums holdning för truende. Den unge piken fulgte ham fra nu av hvor han stod og gikk og ropte sadist. Det var ikke vanskelig å skjönne at hirdmannen fölte det ytterst pinlig, såmeget mer som publikum jublet over den kjække unge damen. To andre hirdböller som gikk truende foran folkefronten med opbrettede skjorteermer, og som er kjendt fra sin tidligere brutale opptreden, våget ikke å foreta sig noe. Endelig kom politibilen det stakkars hirdmann til hjelp. Under öredövende hurrarop gikk den unge damen, som et öieblikk i forveien var blitt overrakt en blomsterbukett, inn i bilen, idet hun sa til hirdmannen: "De er vel stolt nu" Inne i bilen banket hun höit og tydelig det internasjonale frihetstegn, tre korte og en lang, og folk som trengte sig om bilen svarte med samme signal.

Fylkesmennene Nordanger, Hedemark og Lindebrække, Hordaland, har sluttet sig til den skrivelse til Reichskommisar som en rekke fylkesmenn har sendt og som vi tidligere har omtalt. I denne skrivelse protesterte fylkesmennene mot de inngrep som er gjort i deres rett til å ansette funksjonærer utelukkende efter faglige hensyn.